

Scris de Florentin Nasui

Marti, 22 Decembrie 2009 15:37 - Ultima actualizare Miercuri, 23 Decembrie 2009 07:05

Mare sărbătoare a fost la Slatina sâmbătă, de Sfântul Nicolae, potrivit calendarului vechi, după care românii din Maramureșul de nord (azi regiunea Transcarpatia din Ucraina) se ghidează.

E vorba de o triplă aniversare. La împlinirea celor 20 de ani de existență a acestei importante Asociații, prima de acest fel înființată la 3 septembrie 1989 în Ucraina, Republică încorporată atunci în URSS, trebuie să adăugăm împlinirea a 10 ani de când s-a pus piatra de temelie a Podului istoric Sighet- Slatina dat în folosință abia în 2007 și tot atâția ani de când vărul meu prin alianță, prof. Gheorghe Opreș este președinte al acestei Asociații social-culturale a românilor din Transcarpatia "George Coșbuc" (ASCR).

Asociație prin care a început construcția podului istoric în parteneriat cu Primăriile Sighetu Marmăției și Solotvino (Slatina). Asociație care a militat pentru subvenționarea de către statul ucrainean a publicației românești „Maramureșenii”, săptămânalul de 4 pagini alb-negru care apare la Slatina...când și când! Tot Asociației i se datorează și deschiderea Liceului cu predare în limba română înființat în 2000 în cadrul Școlii românești de gradele I-III preexistente, unde director este prof. Mihai Opreș, fratele lui Gheorghe.

Pe ei, pe verii prin alianță, i-am cunoscut la Slatina, în copilărie, cu câteva decenii în urmă. Dar de acest lucru ne-am dat seama doar de câțiva ani, când eu le-am povestit de vizitele mele la Biserica Albă și Slatina, iar ei și-au amintit de vizitele lor la rudeniile din Sighet, în anii când sârma ghimpată dintre noi era cu adevărat o cortină de fier. Când, prin 1962, eu am trecut podul peste Tisa de la Cămara-Sighet-Biserica Albă la „înmormântare” la neamuri apropiate, iar ei, aidoma, treceau la Sighet. După ce autoritățile grănicerești au observat că trecătorii podului(în doliu, cu coroane și lacrimi) benchetuiiau apoi de mama focului în țara vecină, minciunile n-au mai ținut. De altfel, și podul, s-a prăbușit în 1970. De atunci, până prin 1986, neamurile de pe

Scris de Florentin Nasui

Marti, 22 Decembrie 2009 15:37 - Ultima actualizare Miercuri, 23 Decembrie 2009 07:05

---

cele două maluri ale Tisei (români și ucraineni, deopotrivă) au fost nevoite să străbată 800 kilometri dus-întors cu trenul și autobuzul pe relația Sighet-Suceava-Cernăuți-Slatina și viceversa!

După venirea lui Gorbaciov la putere, relațiile s-au mai destins, iar rubedeniile s-au putut vizita trecând Tisa de 3 ori pe săptămână, pe jos, peste singurul pod feroviar rămas în picioare între Câmpulung la Tisa și Teresva. Abia în 1996, pe 6 decembrie, se pune în mișcare primul tren de persoane pe relația Teresva- Sighet și retur, care a circulat de 3 ori pe săptămână, preț de 10 ani, când „s-a aprins” de la țigările traficate! Cam tot atâția ani a circulat și trenul pe relația Rahău-Sighet și retur. Și punerea în circulație a acestor trenuri se datorează demersurilor Asociației, dar și a autorităților din Maramureș și Transcarpatia.

Totodată, prin această Asociație, peste 200 de tineri au obținut burse de studii în România și alte sute de tineri au fost în tabere pe litoralul românesc. Să nu uităm nici primele ediții ale Festivalului „Mărțișorul” organizate tot de ASCRT.

Sâmbătă, așadar, între sclipiri galben-dințate din cer și alb cristaline sub talpă, greco-catolicii din dreapta Tisei au fost la hramul bisericii din Apșa de Jos, unde serviciul divin a fost oficiat de un sobor de preoți avându-l în frunte pe Preasfințitul episcop Virgil de Oradea.

Ortodocșii au întârziat și ei prin bazarul de sâmbătă de la Slatina, unde au dat năvală numeroși compatrioți, care au făcut coadă de mașini la pod.

În salonul mare de la „Diana” lui Vasile Mihalca din Ocna Slatina, au venit rând pe rând invitații din localitățile românești, membri ai Asociației „Coșbuc”, cu sediul în Slatina, dar și ai Asociației similare „Ioan Mihalyi de Apșa” înființată în urmă cu 10 ani, la Apșa de Jos. Președintele acesteia, dr. Vasile Iovdi, îmi spunea: „Sunt aici, pentru că îmi place unde se vorbește românește, îmi place unde se bea românește și îmi place unde se gândește românește. Sunt unul dintre inițiatorii înființării ASCRT denumită „George Coșbuc” pentru că poezia lui era înțeleasă și în satele noastre. În august 1999 am înființat o altă asociație, numele academicianului cu rădăcini la Apșa părăndu-ni-se mai aproape de sufletul nostru. Chiar dacă atunci au existat niște mici divergențe în sânul primei noastre asociații, iată că, acum suntem din nou împreună, ambele asociații având scopul comun de a apăra drepturile românilor”.

Scris de Florentin Nasui

Marti, 22 Decembrie 2009 15:37 - Ultima actualizare Miercuri, 23 Decembrie 2009 07:05

(În paranteză fie scris, nu l-am observat aici nici pe Ion M. Botoș, președintele URRT „Dacia”, o altă asociație înființată în 2000, dar nici pe alți membri fondatori ai ASCRT, cum ar fi Vasile Ona Jotu, Ion Huzău, Victor Roja, Gheorghe Bococi și mulți alții de care Adrian Marchiș, de la Radio România Actualități și cu mine, suntem legați sufletește de 17 ani de când vorbim sau scriem despre comunitățile românești din dreapta Tisei. Sigur, pentru noi a fost o onoare să primim „Diploma de Excelență” la a XX-a aniversare a ASCRT „George Coșbuc”, alături de senatorul Gheorghe Mihai Bârlea Bârlea, unul dintre primii prieteni ai românilor din dreapta Tisei după Revoluție și fostul primar al Sighetului, ing. Ioan Bledea, inventatorul podului istoric, cum scriam nu demult, adică omul care, printr-o ambiție greu de înțeles atunci, nu s-a lăsat până nu a pornit construcția podului peste Tisa, între Sighet și Slatina, cu mult înainte ca aprobările internaționale să sosească!

După vernisarea expoziției de fotografii realizate în ultimele două decenii de ziaristul Ion Mihalca, membru fondator și primul președinte al ASCRT, după intonarea celor două imnuri naționale, președintele Opriș i-a salutat pe cei prezenți, sosiți fie din localitățile românești din dreapta Tisei sau de la Ujgorod, fie din stânga Tisei, de la București, Sighet, Baia Mare și Cluj-Napoca.

Ion Mihalca: „Am fost 9 membri fondatori din mai multe așezări românești, care am pus bazele acestei asociații, la Apșa de Jos, acasă la Ion Vlad, ținând seama că, în afară de Comsomol, rezerva de cadre a Partidului Comunist, nu era nici o altă organizație de tip obștesc. Am considerat că o asociație social-culturală ar putea să ridice organelor de stat locale, raionale și regionale problemele curente cu care ne confruntăm noi, românii, una din cele 70 de minorități naționale din regiune. Am dorit să rezolvăm problemele învățământului românesc în Transcarpatia, să dezvoltăm legăturile cu frații din stânga Tisei, organizarea de spectacole folclorice cu ansambluri din România. Am lucrat mult la Statutul pe care l-am tradus și în limba ucraineană. Probleme am avut cu înregistrarea noastră, întrucât așa ceva, asociație social-culturală, nu mai exista în Ucraina. Termenul social a cam deranjat autoritățile ucrainene. De aceea, abia în 20 ianuarie 1990 am primit aprobările necesare pentru înregistrarea noastră oficială. Cu toate acestea, activitatea noastră a început din momentul redactării statutului. Pentru aprobarea lui, pe 22 octombrie 1989, am invitat aproximativ 50 de persoane cu drept de vot, proporțional cu numărul locuitorilor din fiecare sat. Spre uimirea noastră, n-au venit 50, ci aproape o mie de oameni. Mulți dintre ei au contribuit la îmbunătățirea statutului. După mine, la conducerea Asociației a fost ales profesorul de istorie din Strâmtura, Vasile Marina, azi, profesor universitar doctor și prorector al Universității de Stat din Ujgorod. Următorul președinte a fost dr. Gheorghe Simionca din Slatina, care, de câțiva ani s-a stabilit la București, unde lucrează la Institutul Național de Alergologie. Din 1999, președinte este Gheorghe Opriș. Trebuie menționat că noi am militat pentru deschiderea Consulatului Român la Slatina. Nu am reușit și considerăm asta ca o neîmplinire. Cernăuțiul și Odessa, unde ființează aceste instituții, sunt prea departe de noi. Până la apariția publicației noastre, în 2001, „Maramureșenii”, noi am fost găzduiți periodic în paginile cotidianului din Baia Mare „Graiul Maramureșului” cu paginile intitulate „Renașterea, dar și a săptămânalului sighetean „Jurnalul de Sighet”, publicații pe care

Scris de Florentin Nasui

Marti, 22 Decembrie 2009 15:37 - Ultima actualizare Miercuri, 23 Decembrie 2009 07:05

---

le-am răspândit cu mare drag în comunitățile românești din Transcarpatia. Primul număr al nostru a părut la 16 mai, 2001 cu sprijinul primăriei Apșa de Jos, a administrației raionului Teceu și a ziarului raional "Drujba". Noi n-am avut atunci nici măcar o mașină de scris cu caractere slavone. Ce să mai vorbim de una cu caractere latine. Apoi, trebuie să mai fac o precizare. Ținând cont că până în 1991, limba noastră oficială a fost limba rusă, Asociația noastră a propus ca periodic, românii să participe la cursuri de predare a limbii ucrainene, pe care mulți dintre cei mai în vârstă o știu, dar în diverse dialecte. Sigur, nu se pune problema tinerei generații, care vorbește la perfecție și ucraineana și româna. De limbi n-o murit încă nimeni. Părinții noștri, mulți dintre ei analfabeți, au vorbit 4-5 limbi (româna, rusa, ucraineana, maghiara, ceha). Înțelegeau și limba jidovească".

Vasile Belea, fost secretar al Asociației, și-a amintit de un protocol de colaborare semnat în 1990 între ei și reprezentanți culturali din stânga Tisei: Gheorghe Mihai Bârlea, Spiridon Pralea, Echim Vancea, Gheorghe Pârja și alții.

Câteva eleve din Slatina, îmbrăcate țărănește, conduse de Cătălina și Delia, au interpretat vechi colinde și au recitat din Coșbuc

Prof. univ. dr. Vasile Marina: „În acea perioadă de începuturi, cultura românească din patria mamă ajungea la noi sub formă de speculă, prin discurile care se vindeau pe piața din Slatina. Formațiile artistice concertau în satele ucrainene, ocolindu-le pe cele românești. Setea noastră culturală a fost stâmpărată în 1990 cu Ansamblul „Mara” din Sighet și altele care au venit la noi. Nu-l văd azi pe Dan Pralea, directorul Casei de cultură din Sighet, de atunci, în schimb îl am lângă mine pe Gheorghe Mihai Bârlea, fost director al Bibliotecii Municipale din Sighet, unde, bună perioadă am avut cartierul nostru general când treceam Tisa, omul pe care Dumnezeu l-a ajutat să ajungă om de seamă la nivel național. Pentru scoaterea noastră din anonimat aș dori să mulțumesc și dlui Adrian Marchiș, care de la bun început a fost alături de noi și dlui Florentin Năsui, care și astăzi nu-și găsește locul, îl vedeți cu aparatul la locul de muncă”.

Conf. univ. dr. Gheorghe Mihai Bârlea, cetățean de onoare al orașului Slatina și al comunei Apșa de Jos, a făcut o frumoasă radiografie a acelor 20 de ani de colaborare dintre noi, scoțând în evidență curajul civic și demnitatea fraților din dreapta Tisei. „Dumneavoastră ați aprins mai devreme o flacără vie, o flacără de conștiință românească în dreapta Tisei, înaintea Revoluției noastre din decembrie 1989, înainte de căderea Zidului Berlinului. Ați stat sub orizontul speranței, care pregătea prăbușirea unui sistem. Sunteți o parte mică, o scânteie din ceea ce a urmat, când neamuri și popoare au început să-și reafirme identitatea istorică, socială și culturală. Dumneavoastră ați reafirmat că „Am fost și-om fi”, cum scria pictorul Traian Bîlțiu Dăncuș pe lucrarea realizată în 1940.”

Scris de Florentin Nasui

Marti, 22 Decembrie 2009 15:37 - Ultima actualizare Miercuri, 23 Decembrie 2009 07:05

La emoționanta întâlnire au mai vorbit: prof. Gheorghe Opriș, dr. Gheorghe Simionca, primarul din Slatina, Gheorghe Uhali, primarul din Strâmtura, Vasile Buga, redactorul de la Radio-televiziunea din Ujgorod, Ileana Tofan, Adrian Marchiș, Vasile Iovdi, prof. Gheorghe Țiplea, dr. Nuțu Mihali lector univ. dr. Nicolae Hodor, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Geografie Cluj, președintele „Asociației maramureșenilor din Cluj”, prieten al românilor din Transcarpatia de vreo 13 ani, omul care, numai în 2009 a fost în dreapta Tisei de vreo 25 de ori, la diverse manifestări, dar și în documentare cu studenții. Odată l-am întâlnit împreună cu părinții săi distinși din Slătioara, îmbrăcați în straie autentice maramureșene.

Povestea Podului istoric a relatat-o chiar inițiatorul proiectului, ing. Ioan Bledea, despre care, în urmă cu aproape 10 ani scriam „Când orașul lui îngheață, Primarion se dă pe gheață”, adică pe primul pod peste Tisa înghețată în ianuarie 2000! Timpul a trecut, podul s-a făcut, chiar dacă următorul primar de Sighet a fost femeie.

Tot de la vechiul prieten și poet Ion Mihalca, am înțeles de ce s-au mai înființat și alte asociații similare, românești: prea mulți români și-au dorit să fie președinți, posesori de peceti. Apoi, intervine și orgoliul dintre localități.

Pe de altă parte, am observat demult o dezbinare și a românilor din dreapta Tisei, pe care pot să o pun și pe simpatiile colorate, să nu zic politice. În loc ca diversitatea în gândire, doctrine sau culori să ne adune, să facem împreună ce este necesar, fiecare, în țările noastre, oamenii se dezbină din cauza „culorilor” diferite. Ferice de daltoniști și de cei care au avut minte să nu separe femeia de bărbat, două fapte aparent diametral opuse, dar fără de care perpetuarea speciei umane nu ar fi fost posibilă.

Fraților, mai reflectați și dați-vă mâna!

Cina festivă de Miculașul Bătrân, dar și reuniunea care a precedat-o, au fost încă o dovadă că se poate!

Sursa: **GRAIUL.RO**

Prima Asociație social-culturală a românilor din Transcarpatia a aniversat 20 de ani de activitate

Scris de Florentin Nasui

Marti, 22 Decembrie 2009 15:37 - Ultima actualizare Miercuri, 23 Decembrie 2009 07:05

Autor: Florentin Nasui

